Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXV. Ч. 26. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЛЮТОГО 1978 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 3, 1978 No. 26. VOL. LXXXV.

ПРЕИЗИДІЯ НТША ВІДБУЛА ЗАСІДАННЯ

Ню Йорк.(ік).—В суботу 21 січня ц.р.,відбулося тут у власних приміщеннях засідання Президії Наукового Т-ва ім. Шевченка в Америці, на якому обмірковано та вирішено низку актуальних справ. Скарбник д-р В. Нестерчук склав фінансовий звіт, ствердивши м. і., що зладжено вже докладний балянс прибутків і видатків за 1977 рік та виготовляється прелімінар бюджету на наступний рік. Хоча Т-во не осягнуло наміченої у бюджетовому прелімінарі суми прибутків проте й не видатковане більше, як намічено. З членських внесків і датків вплинуло 19.680 дол., із записів 8.447. Звітодавець підкреслив потребу ведення більшої пропагандивнозбіркової акції та, зокрема, потребу звернутися до Кредитівок, Щадничих Кас і Союзів з закликом про допомогу для культурновидавничої праці Т-ва. НТШ А зайняте найбільше справою англомовного видання „Історії України-Руси" Михайла Грушевського. На цю ціль були записи на круглу суму 47.000 дол., з чого видатковано вже 31.000 дол., а саме — на переклад 4-ох томів, з яких рішено покищо друкувати перші три томи, на переписування і повну коректу. Обраховано приблизно, що кошт видання одного англомовного тому „Історії України-Руси" М. грушевського коштуватиме, при накладі 1.000 примірників, 25.000 дол. НТШ має великий запас власних книжок вартости кругло 100.000 дол. Обмірковувано

(Закінчення на ст. 3-ій)

Америка доставляє харчі для Сомалії

Могадішу, Сомалія. — Ройтер інформує, що до сомалійських портів прибули перші кораблі із З'єднаних Стейтів Америки, які привезли харчові продукти згідно з договором, підписаним між ЗСА і Сомалією в грудні минулого року. Договір передбачає, що ЗСА доставлять Сомалії харчів на 6 мільйонів долярів, щоб збалянсувати харчові недостатки, викликані 6-місячною війною з Етіопією і перерванням достави харчів Совєтським Союзом, з яким Сомалія зірвала всяку співпрацю як тільки СССР розпочав пересилати зброю й інші військові матеріяли для Етіопії. Сомалія намагалася також одержати від ЗСА й інших західніх країн військову допомогу, але Захід, не бажаючи вмішуватись у корнфлікт між Етіопією і Сомалією, досі відмовлявся від постави зброї. В грудні м. р. Державний департамент ЗСА відкрив бюро в столиці Сомалії, яке раніше майже не працювало з огляду на тісну співпрацю сомалійського військового уряду з СССР. Ситуація тепер основно змінилася і Сомалія, втративши зв'язки з комуністичними країнами, починає відчувати недостачу харчів, тим більше, що Совєтський Союз і Куба, як про це інформують пресові агентства, подвоїли свої військові контингенти в Етіопії і послідовно розвивають контратаку проти партизан і сомалійських вояків у провінції Огаден. В інформації ЮПІ говориться, що совєтські і кубинські бомбовики безперебійно бомблять позиції сомалійців, а також перелітають над територією Сомалії без жадного попередження.

Жінки включені в ряди астронавтів

Гюстон. — Тут у вівторок, 31-го січня ц. р., у Линдон Б. Джонсон Спейс Сентер, офіційно представлено 35-ох нових астронавтів, поміж якими вперше включено до обсади астронавтів шість жінок і трьох негрів, що їх обрано з-поміж 8,079 аплікантів. Прийняття нових членів обсади в астронавти відбулося у 20-ту річницю полету першого сателіта Америки „Експлорер І". Нові астронавти, заки відбудуть полет в космос, перейдуть 2-річний тренінг.

Жінок-астронавток під час церемоніялу прийняття, привітав д-р Крістофор Крафт, директор Джонсон Спейс Сентер, заявивши, що ці, які працювали з ними, переконалися, що це найкраща група „своїх хлопців". Деякі з цих нових астронавтів відбудуть свій перший полет у „Космічній таксівці" вже у 1981-му році.

Президент Картер відповів на запити польських журналістів-дисидентів

Вашінгтон. — Під час своєї недавньої поїздки по 7-ох країнах світу, президент Джіммі Картер у Варшаві заявив на пресовій конференції, що з уваги на те, що деяких польських журналістів, тобто кореспондентів дисидентського самвидавного журналу „Опінія", польські власті не допустили на ту пресову конференцію, яка відбулася в столиці Польщі 30-го грудня і була передавана на телебаченні і по радіо, то він, Президент, відповість на їхні запитання „писемно".

Свою обіцянку президент Картер виконав, про що поінформовано на пресовій конференції в приміщеннях Державного департаменту у Вашінгтоні, яка відбулася в четвер, 19-го січня. На цю конференцію були запрошені редактори газет і представники радіостанцій.

Відповідаючи на запит представника „Свободи" та „Українського Тижневика", Вілліям Дейс, заступник асистента державного секретаря для публічних справ, сказав, що уряд ЗСА не вносив формального протесту до польських властей за те, що не допустили згаданих польських журналістів-дисидентів на пресконференцію у Варшаві, а тільки „висловив жаль".

Нижче подаємо запити згаданих польських журналістів і писемні відповіді президента Картера.

Запит: Чи Ви, пане Президенте, думаєте, що Београдська конференція може і повинна створити систему постійного нагляду над дотримуванням прав людини в Европі, між іншим, шляхом створення міжнародного тіла, яке наглядало б над виконанням рішень, які вміщені в Універсальній Декларації Прав Людини Об'єднаних Націй і що їх уряди самі зобов'язалися додержуватись в Кінцевім Акті Европейської Конференції для справ безпеки і співробітництва в Гельсінках?

Відповідь: Хоча ЗСА підтримують становище, що повинен існувати нагляд над виконанням зобов'язань, прийнятих у Гельсінках, ми скептично задивляємося на пропозицію, що створення міжнародного тіла було б, мовляв, найефективнішим способом досягнути цю ціль. Ми переконані, що перевірочна конференція, яка тепер проходить у Београді, сповняє цю ціль, а періодичні скликування подібних конференцій правдоподібно були б найкращим способом полагоджувати справу введення в життя Гельсінкських зобов'язань.

Запит: Якщо у Польщі почали б діяти рухи і партії, які були б незалежні від польського уряду, чи це, на думку Президента, мало б вплив на політику детанту в Европі, а якщо так, то який вплив?

Відповідь: Вважаю, що мені невідповідно коментувати внутрішньої політики чужої держави. Я, однак, переконаний, що детант мусить включати не тільки уряди, але також мусить мати підтримку і заохоту з боку неурядових осіб і груп.

Запит: ЗСА, як також Польща, ратифікували міжнародні договори щодо прав людини. Чи це, в опінії Президента, означає, що уряди обох держав взаємно взяли на себе ці зобов'язання, передбачаючи, що невиконання постанов цих договорів однією стороною, на терені її юрисдикції, виправдує заяву другої сторони, яка вимагала б виконання цього зобов'язання?

Відповідь: Міжнародний Договір щодо прав людини — це багатодержавне домовлення і тому договір не стає двостороннім зобов'язанням між двома державами, коли обидві ратифікували його. І хоча з уваги на те було б невідповідним, щоб одна держава формально вимагала, щоб інша виконувала зобов'язання цього договору, то було б відповідним, щоб один сиґнатор цього договору звернув увагу на порушування договору іншим сиґнатором.

„ОРГАНІЗАЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ВІРМЕНІЇ" ПРОГОЛОСИЛА ПРОГРАМУ

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — На Захід продістався 11-сторінковий документ п. н. „Організація незалежности Вірменії" („Національно - об'єднана партія у десяту річницю її існування, Єревань, 1976 р."), в якій подано історію, статут і програму цієї вірменської політичної формації. Документ має 8 розділів. На початку стверджується, що „Національно-об'єднана партія (НОП) є сьогодні історичним, незаперечним фактом і тому потрібно коротко і популярно представити основні принципи цієї організації".

В першому розділі — „З історії" — говориться, що НОП постала в Єревані в 1966 році. „Її основником і керівником до 1968 року був художник Айказун Хачатрян (1919 року народження), який в 1968—1973 роках перебував в ув'язненню. Від 1968 року фактичним керівником партії став Паруйр Айрікян (1949 року народження), який від 1969 року перебуває в ув'язненню (з перервою в 1973 році).

„На протязі 1967—1975 років у справах НОП і пов'язаних з нею організацій відбулося 18 судових процесів. Тоді понад 50 патріотів—вірмен засудили на строк від 6 місяців до 10 років ув'язнення і заслання. Одним з них був архітект Айі Іскандарян, який помер у 1968 році в тюрмі єреванського КГБ. На початку 1976 року в різних місцях ув'язнення (в політичних таборах Росії) перебувало 14 членів НОП, при тому 7 у політичних таборах і 7 у кримінальних. Документ називає їхні прізвища, професії та строки засудів. Серед них: 4 студенти, 1 робітник, 1 електрик, 2 слюсарі, 3 інженери, 1 учитель і 2 особи, професій яких не вказано, між ними одна жінка 1952 року народження.

В другому розділі — „Цілі і першорядні завдання" стверджується, що „метою НОП є вирішення вірменського питання, а саме: відбудова національної держави на території історичної Вірменії, об'єднання усіх вірмен розкинених по всьому світі у територіяльно і державно відбудований батьківщині і національне відродження. Першим завданням НОП на шляху до здійснення цієї мети є незалежність Вірменії (нинішньої радянської Вірменії), повне самовизначення".

Тут теж підкреслюється, що НОП є легальною діючою організацією і що вона від 1973 року старається про правне визнання в СРСР. З тією метою вона теж відмовилася від оригінального „антикомунізму" (з 1966—1969 років) і тепер вона діє згідно з Конституцією СРСР, а „основне домагання — незалежність Вірменії — випливає з 17-ої статті Конституції СРСР, згідно з якою кожна союзна республіка має право свобідно вийти зі складу СРСР". Відмовлення від „антикомунізму" автори документу називають „частинною ідеологічною зміною" в програмі, „без якої не могло бути мови про леґаліза-

(Закінчення на ст. 4-ій)

Український прапор над Ню Провіденс

Мейор Ню Провіденсу, Н. Дж., Едвард Бін підписує проклямацію Дня Української Незалежности в присутності української делеґації, яка включала багато молоді.

Ню Провіденс, Н. Дж. — Мейор Едвард Бін прийняв в неділю, 22-го січня, делеґацію українців-мешканців цього містечка в північній частині стейту Ню Джерзі і підписав проклямацію Дня Української Незалежности в рамках відмічення 60-ліття відродження Української Державности.

В проклямації мейор Бін підтверджує безперервні змагання українського народу до волі і незалежности та закликає уряд ЗСА звернутись до уряду СССР з вимогою звільнити українських політв'язнів і додержання постав Хартії Прав та Гельсінкських угод.

Після підписання проклямації відбулася церемонія піднесення українського і американського прапорів на машт міської ратуші, які повівали протягом цілого дня як „символ духової єдности обидвох народів та стремління українського народу до волі і незалежности".

Тонґсун Парк свідчитиме перед конґресовою комісією ЗСА

Вашінґтон. — Демократичний конгресмен Томас О'Нілл, спікер Палати Репрезентантів, у вівторок, 31-го січня, повідомив, що уряд Південної Кореї погодився на те, щоб Тонґсун Парк, південнокорейський бизнесмен, свідчив перед Комісією Палати Репрезентантів для справ етики в справі його спроб, як і спроб інших корейців здобути прихильне наставлення Конґресу для потреб Сеулю шляхом хабарів та різних подарунків американським законодавцям. О'Нілл сказав, що переслухання Парка, який відігравав головну ролю в цій „закупівлі впливів", розпочнеться за кілька днів.

Ця справа набрала широкого розголосу, бо в ній замішані чільні члени обох Палат Конґресу, як також багато колишніх американських законодавців, які, однак, ще були сенаторами чи конгресменами, коли Тонґсун Парк та інші корейці здогадно „купували" їхні впливи. Деякі коментатори називають цю справу „Кореяґейт", тобто уподібнюють її до відомої Вотерґейтської афери за президентури Ричарда Ніксона.

Тонґсун Парк, має свідчити перед згаданою конґресовою комісією „при закритих дверях" і зобов'язаний відповідати на всі запити членів комісії. Він одержав особистий імунітет від оскарження і вже раніше в Сеулю свідчив перед представниками Департаменту справедливости ЗСА.

В ЗСА заарештовано двох здогадних шпигунів на користь Ганою

Вашінґтон. — Працівники Федерального Бюра Інвестиґації (Еф-Бі-Ай) у вівторок, 31-го січня, заарештували американського громадянина Роналда Луїса Гомфрі,який протягом останніх 12-ох років працює для Інформаційної Аґенції ЗСА, та в'єтнамця Труонґа Дінг Гунґа, який живе в Америці від 1964-го року, закидаючи їм шпигунство на користь комуністичного В'єтнаму. Того самого дня федеральна велика лава присяжних обвинуватила їх за передавання державних таємниць ЗСА у руки аґентів Ганою. Речник Департаменту справедливости вказав, що це перший випадок від закінчення В'єтнамської війни, що видвигнено закиди шпигунства на користь Ганою проти мешканців ЗСА.

Еф-Бі-Ай інформує, що арешт Гомфрі та Дінг Гунґа наступив після дворічного слідження, яке виявило, що згадані два мужчини передавали в'єтнамським дипломатам в Об'єднаних Націях в Ню Йорку та аґентам Ганою в Парижі таємні документи уряду ЗСА, між ними оцінки політичної, військової та економічної ситуації в Тайланді, Сінґапурі, В'єтнамі, комуністичному Китаю та Етіопії, як також таємні депеші американських амбасадорів і консулів у Японії, Тайланді, Малайзії та Гонґ-конґу, переслані Державному департаментові.

Роналд Гомфрі від 1969-го до 1971-го року служив у тодішньому Південному В'єтнамі як працівник Інформаційної Аґенції ЗСА, і американська контррозвідка підозріває, що він в той час нав'язав контакти з аґентами комуністичного В'єтнаму.Труонґ Дінг Гунґ прибув до Америки в 1964 році,закінчив Стенфордський університет в Каліфорнії і працював для Інституту здоров'я тварин у Вашінґтоні.

„Ми тебе тут обернемо у гній, хахол" — заявив каґебіст Степанові Сапелякові

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Передаємо повний драматизму текст заяви Степана Сапеляка до Брежнєва. Поширений у самвидаві документ є недвозначним свідченням брутального знущання й російського шовінізму сторожів концентраційних таборів в СССР, а водночас це документ невгнутости переслідуваних за переконання українських політичних в'язнів.

„В 1973 році, коли я мав заледве 22 роки, мене свавільно арештували органи безпеки УРСР і незабаром, на закритому судовому засіданні в Тернополі, засудили на 5 років позбавлення волі і 3 роки заслання — за політичні переконання. Після вироку, мене по етапам привезли до установи ВС 389/36, що називається виправно-трудовою колонією. Хоч я не є винний перед Російською республікою і її народом, то одначе відбуваю строк за такою адресою: РСФСР, Пермська область, Чусовський р-н, поселок Кучино. І ось вже понад три роки, а враховуючи слідство, яке провадили органи державної безпеки, п'ять років, я є в цілковитій залежності і в розпорядженні „вихователів" Скальнинського відділу КГБ і ІТУ. За 8 місяців мій строк скінчиться і мене, як засланця, спрямують у віддалені райони РСФСР. Але перед тим хочу описати „виховну роботу" у Вашій виправній установі, а також розповісти про мої спроби добитися законности у Ваших державних інстанціях СРСР, і чим це все скінчилося. Нижче наводжу факти:

Рік 1974. 18 лютого — майор Фйодоров і ст. лейтенант Жардін покарали мене забороною купувати харчі в березні за „невиконання норми праці". 28 квітня — майор Котов, капітан Журавков покарали мене штрафним ізолятором на 5 днів за „накривання бушлатом" під час спання при температурі в бараці 8Ц. 22 червня — робітник МВД капітан Мілянтєй побив мене за те, що я під час фізкультурних вправ на спортивному майданчику роздягнувся до пояса (заява з 23 червня до прокуратури СРСР, КГБ та інших інстанцій). 22 червня — капітан Журавков, капітан Мілянтєй заборонили мені купувати в ларку в липні, за порушення форми одягу (роздягнений по пояс на спортовому майдані). 25 червня — капітан Журавков, майор Фйо-

(Закінчення на ст. 3-ій)

ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ У НІМЕЦЬКОМУ ТОВАРИСТВІ

Ню Йорк, Н.Й. — Німецьке Співоче Товариство „Лідеркранц Фаундейшен" влаштовує у вівторок, 7-го лютого ц.р. о год. 8-ій вечором у своєму клюбі при 6 Схід 87-ма вулиця — Вечір української пісні і музики. Участь беруть: піяністка Юліяна Осінчук, докторантка Джуліярд; український хор „Думка" під диригентурою Семена Комірного і акомпаньяменті Євгенії Палій. Квитки можна замовляти телефоном у проф. Едварда Вайса (212) 245-8769.

ПРОСФОРА ОЖ ОЧСУ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Об'єднання Жінок ОЧСУ — Відділ в Ню Йорку влаштовує в неділю, 5-го лютого ц.р. о год. 1:30 по полудні в залі Дому ОУВФ при 136 2-га евеню — традиційну Просфору. В програмі: святочна доповідь, колядки, деклямації тощо.

Відзначення 4 -х Універсалів у Вунсакеті

Вунсакет, Ровд Айленд (І. Г.). — 22 січня ц. р. урочисті дзвони з православної церкви св. аристратига Михаїла сповіщали про величаве відзначення 60-ліття повстання Української Народної Республіки, а перед тим була публікація в місцевій англомовній пресі про значення для українського народу Історичних Актів 22 січня 1918—19 рр.

Церква з цієї нагоди святочно прибрана. Отець парох, протопресвітер-декан В. Коваленко, в червоно-золотих ризах та в світлосяйній митрі возносив молитви біля престолу Божої Слави. Слово о. пароха було палке і надхненне. Хор співав могутньо.

По Службі Божій відправлено Молебень з відспіванням многоліття Президентові і Урядові УНР на чужині. О 1-ій по полудні відбулись Святочні Сходини товариства „Запорозька Січ". Відповідне слово сказав Л. Гардинг. Збори ухвалили дати пожертву на Державний Центр в екзилі 50 д. Загальним співом „Ще не вмерла Україна" — сходини закінчились.

29 січня ц. р., відзначено Героїв Крут та переведено збірку на УНР, яку разом з пожертвою „Запорозької Січі" переслано через скарбника Деканату безпосередньо до Української Національної Ради. Деканат УПЦ в Новій Англії так робить вже від кількох років.

ПРОГОЛОШЕННЯ ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В РАМЗІ, Н. ДЖ.

Проклямацію про цей день підписав мейор міста Рамзі, Н.Дж. 19-го січня, 1978 р. в Тавн Голл, в присутності місцевих українців, на фото (стоять зліва): Едвард Рокіцький, Мирон Сурмач, Іван Ґордон, Галина Ґордон, Лев Кразінський, Михайло Романик, Іван Пасічник. Сидять (зліва): Софія Романик, Марія Борк, Емілія Чуйко-Месот, мейор Еміль Л. Порфідо, Євгенія Пасічник, Стефанія Рокіцька і Татьяна Сиротюк.

ВИСТАВКА ТВОРЧОСТИ УЧНІВ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — У суботу, 4-го лютого, в 12-ій год. в полудне тут у залі УККА при 203 2-га евеню відбудеться відкриття першої виставки творчости учнів Школи Українознавства Т-ва „Самопоміч". У виставці, яка триватиме до 11-го листопада, беруть участь учні всіх кляс, включно із передшкіллям. Виставку підготовила проф. Белла Чмух, при співпраці Батьківського Комітету.

Цієї неділі День Незалежности в Озон Парку

Озон Парк, Н.Й. — Управа Відділу УККА в Озон Парку (Центральний Квінс) інформує, що цієї неділі, 5-го лютого ц.р. о год. 3:30 по полудні в церковній залі при 97-06 87-ма вулиця в Озон Парку відбудеться святочне відзначення Дня Української Незалежности і 60-річчя Української Національної Революції з участю багатьох мистецьких молодечих одиниць — дівочого хору Осередку СУМА з Ню Йорку „Жайворонки" під дириґентурою проф. Лева Стругацького і акомпаньяменті Хризанти Зубрицької-Янґ, гуртка бандуристів Осередку СУМА з Асторії під керівництвом Ярослава Стахова, молоді Школи Українознавства в Озон Парку, декляматорів, солістів, діточого хору під управою В. Ж. Наливайко тощо. Святочну доповідь виголосить Корнель Василик, культурно-освітній референт ГУ СУМА.

Сніговії навістили також Европу

Париж. — Ройтер інформує, що багато европейських держав ще й досі не привернули в себе нормального стану після великої сніговії, яка пройшла від Шотляндії аж до італійської Рів'єри, спричиняючи виливи у Венеції й інших містах південної Італії. Згідно з цією інформацією, тільки у самій Італії від сніговії загинуло 8 осіб, 2 особи загинули у Великій Британії, а 27 моряків еспанського корабля, який знаходився на морі в часі бурі, пропали без вісти і за ними ще й досі розшукують військові човни та гелікоптери. У Швайцарській курортній альпійській місцевості Песцеґалля велика стіна снігу звалилася на готель і у висліді частинного знищення будинку загинуло кілька осіб, а декілька було поранених. Сніжні бурі, які тривали майже три дні, нанесли багато шкоди і спаралізували транспортовий рух у Франції, Німеччині, Бельгії і Скандинавських країнах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, за 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Баски здобувають права

Західня преса помістила недавно інформацію про те, що еспанський уряд декретом прем'єра Адольфа Суареса надав провінції басків самоурядування, тобто автономічний статус, яким вони користувалися вже перед громадянською війною, ще перед приходом до влади генераліссимуса Франціска Франка і еспанської фаланги, яка зліквідувала, після виграної війни, всякі прояви автономії і окремішности баскського населення та його культурно-суспільного життя. Після смерти Франка в Еспанії швидко заломалася його диктаторська система, в країні проходять демократичні процеси, а тому, що Еспанія не є й не була однородною державою, бо крім еспанців країну заселюють ще баски і каталонці, прийшло також до швидкої актуалізації національного питання, тимбільше, що боротьба басків за самоурядування, національну автономію, а в останньому часі навіть за побудову власної держави, знаходила широкий і позитивний відгук у вільному світі і цілком зрозумілу піддержку інших поневолених народів. Правда декрет прем'єра Суареса, який проголосив міністер для зв'язків з провінціями, не уточнює наданих баскам свобід, але ніхто вже сьогодні не сумнівається, що він включатиме розвиток баскійської мови, культури і національної рівноправности подібної до флямандців в Бельгії. Не виключно, отже, що в майбутньому Еспанія переміниться на спільноту народів, якщо демократичні процеси, що їх започаткували політичні партії після смерти диктатора Франка, будуть систематично і без перешкод продовжуватися.

Подією великого значення можна вважати також здійснення вимоги басків про легалізацію баскського національного прапору і герба, які від жовтня 1977 р. стали рівнорядними символами і прикрашують, поряд з еспанськими прапорами і гербами, усі урядові будинки в баскській провінції, що в оцінці політичних аналітиків і дипломатів має велике, майже державне значення.

Очевидно, двом мільйонам басків тяжко приходиться змагатися за свою волю з 35 мільйонами еспанців, велика частина з яких неприхильно ставитися до самоуправних, а то й самостійницьких змагань басків. Наприклад, легалізація баскського національного прапору викликала серед керівного, по своїй суті ще франківського адміністраційного апарату та серед сепанців наближених духово й політично до фалянгістів, негативну реакцію. Три губернатори баскських провінцій уступили зі своїх становищ на знак протесту. Але усі ці вияви, як й раніша постава режиму Франка, вже не зуміють зупинити боротьби баскських патріотів за свободу, яка охопила сьогодні практично усе населення баскських провінцій.

Тому позитивний зворот еспанського демократичного уряду треба вважати розумним кроком, який не тільки зупинить кровопролиття і взаємну ворожнечу, але також буде ще одним свідченням перемоги демократії над тоталітарними системами, які „вогнем і мечем" знищують тих борців, які змагаються за свободу для своїх народів.

Торговельний дефіцит ЗСА виносив 26.7 більйона долярів

Вашінгтон. — Департамент торгівлі інформує, що в 1977-му році імпорти до ЗСА перевищили експорти на 26.7 більйона долярів та що цей міжнародний торговельний дефіцит є найвищим за цілу історію Америки. Головним спричинником цього дефіциту було те, що протягом минулого року ЗСА видали 44.3 більйона долярів на імпортовану нафту, тоді коли в 1976-му році цей видаток становив тільки 34 більйони долярів.

У 1976-му році міжнародний торговельний дефіцит ЗСА виносив тільки 5.9 більйона долярів, тобто був чотири рази менший, ніж минулорічний. Речники Департаменту торгівлі заявили, що і в поточному 1978-му році можна сподіватися дуже високого торговельного дефіциту, бо ЗСА далі імпортуватимуть велику кількість нафтової ропи.

Минулорічний дефіцит у міжнародній торгівлі був також спричинений тим, що загальне поліпшення економічної ситуації в ЗСА довело до більших імпортів деяких харчових продуктів, наприклад, кави і цукру, як теж закордонних автомобілів, деякої машинерії та заліза і сталі.

Іван Овечко

З ЛЮБОВИ ДО УКРАЇНИ

„Люблю я Україну, її широкі поля, зелені гаї, тихії води, прекрасне блакитне небо й ясні зорі, за них я готовий життя своє віддати, але нарід отой затурканий, без свідомости своєї національної гідности, не люблю і свого життя за нього не дам".

Отакі гіркі слова одного українського хорунжого під час Визвольних Змагань наводить у своїх „Записках непокірливого" (ст. 311) пок. Василь Прохода.

Любив Україну й І. Франко, ще й як любив! Аж до „ненависти" до всіх негативних рис українців — „з надмірної любови" до них. Чи не така ж любов до України й її народу змушувала й отого хорунжого „не любити" свій народ за його несвідомість національної гідности? Він же таки, хоч і казав, що „не дасть" свого життя за нього, таки віддав, убитий на полі бою з большевиками, — за Україну тільки чи й за народ український?

І Л. Українка казала, що не може любити той, хто не вміє ненавидіти. Ненавидіти, звичайно, ворогів своїх, що поневолюють. А може й отих „своїх", що ворогам допомагають, як писав Т. Шевченко, „латану свитину з каліки здіймати". А може й отих своїх (і без лапок) — затурканих і без свідомости національної гідности, а найбільше ненавиділа вона спричинників тієї затурканости і браку свідомости національної гідности...

Усі ці штрихи-цитати пригадуються мені тепер, коли на наших рідних землях непокірливі ставлять опір московському імперіялізмові, комунізмові й шовінізмові, віддаючи свою особисту релятивну свободу і навіть своє життя — тільки за Україну? чи й за український народ, за той народ, що — кажімо правду в очі! — хоч і менше, ніж колись, все ж таки все ще „затурканий і без достатньої свідомости своєї національної гідности?

Такі думки насуваються у багатьох з нас, і ми часто порівнюємо бурхливі протести інших народів проти їхнього поневолення з якимсь ніби апатичним реагуванням українського народу як народу в той час, коли маємо вже таких, як Валентин Мороз і сотні інших, йому подібних. Думки снують, але ми про те чомусь не пишемо в пресі, щоб не накликати на себе гніву інших за те, що ми, мовляв, сидячи в теплій хаті, ситі й добре одягнені в чужому, але вільному світі „мудро політикуємо й філософствуємо", дорікаючи своєму поневоленому найдеспотичнішою владою народові за його слабу революційність і т. п. Тому ми воліємо тут радше ґльорифікувати наш народ, що „бореться, але не здається", ніж писати повну правду про його все ще слабу свідомість національної гідности та затурканість, хай і меншу затурканість, ніж за часів згаданого вгорі хорунжого. Ми багато разів пишемо про рівень і форми поневолення нашого народу, але дуже мало про рівень свідомости того ж народу. А вже час цю тему не вважати за „табу" в нашій пресі, як не було це „табу" ні для Шевченка, ні Франка, ні Українки, які самі не палили панських маєтків, не вбивали палачів українського народу, не ходили в революційних походах, не брали участи в збройних виступах, але все ж таки були найбільшими революціонерами своїх часів за краще майбутнє України і сильно нарікали на свій народ за всі його негативні риси. А чи Мороз і йому подібні не мають стільки ж, якщо не більше, підстав нарікати на брак достатньої свідомости національної гідности того народу, заради якого вони страждають у в'язницях?

Це правда, що ми мусимо любити свій народ таким, яким він є. Але це зовсім не значить, що ми мусимо його якраз за те любити, за що він карається віками в ярмі. А карається він не тільки за те, що живе на найбагатшій землі, і не тільки тому, що вороги завжди зазіхають на той ласий шматок. Карається він також через свою власну довірливість до ворога, через безхребетність, вислужливість та нашахатаскрайність. Є все те і в інших народів, але ми мали б найменше собі на те дозволити, а дозволяємо чи не найбільше.

Тож — як можна любити такий народ? Дуже просто: любити, як самого себе. Народ бо — це ми і кожен із нас зокрема, з усіма прикметними кожному з нас і народові взагалі рисами. Це не тільки по-християнському, а й у політично-національному розумінні. І дорікаючи власному народові, ми пізнаємо свої власні недомагання, вчимося й позбуваємось тих недомагань. З любови до України й українців. Без „табу" й зайвої ґльорифікації спричинимось практичніше до його визволення. „Правда ж бо визволить нас".

КОНЦЕРТ СТРУННОЇ ОРКЕСТРИ З ТОРОНТА

Ню Йорк, Н.Й. — В суботу, 25-го лютого ц.р. о год. 7:30 вечором тут у залі Вашінгтон Ірвінг Гайскул — 40 Ірвінг плейс, відбудеться концерт Струнної оркестри Музичного Інституту ім. Лисенка з Торонта, Канада під дириґентурою проф. Івана Коваліва; соліст Орест Ковалів. У програмі твори: Баха, Витвицького, Вон-Віліємса, Ґруґа, Кореллі.

Євгенія Чайка

ДУЖЕ ВАЖЛИВА СПРАВА

На сторінках нашої преси все частіше і частіше почали з'являтися статті про необхідність збереження на поселеннях української літературної мови. Дуже важлива це справа.

Немає потреби говорити про значення мови в житті народів, — кожна культурна людина знає, що рідна мова — це безцінне багатство, за допомогою якого народ передає з покоління в покоління всі свої надбання: свою культуру і традиції, мудрість і славу.

Отож ясно, що неухильним обов'язком кожного дбати, щоб не завмирала його мова, дбати про те, щоб не нівечили її красу та мелодійність.

Добре, що вже розпочався обмін думками на цю тему, бо спільним зусиллям можна багато осягнути і скоріше виправити недоліки.

Хочемо ще раз звернути увагу на необхідність енергійної боротьби з такими помилками у вимові, як заміну однієї літери — другою. Наприклад: Х та Г (Хата, а не Гата), С на Ш (смієтьСя, а не смієтьШя), Ц та Ч (отеЦь, а не отеЧь), великий, а не ве-лЕ-кий) Або невідповідне вживання м'якого знаку — П'ЯТДЕСЯТ, а не П'ЯТЬДЕСЯТЬ, (не так вже й тяжко запам'ятати просте граматичне правило: в середині і в кінці числівників після Т знака м'якшення не пишемо, починаючи від п'ятдесят) і тп. Такі грубі помилки, направильні наголоси обкрадають милозвучність нашої літературної мови. І тому з цим треба енергійно та невпинно боротися, особливо в школах, починаючи від дитячого садочка.

У місяці березні будуть, як завжди, влаштовуватись Академії на пошану Тараса Шевченка — основоположника новітньої української літературної мови. Підкреслюємо „новітньої — бо знаємо, що словесно-художня творчість існувала вже до Шевченка і в його час (І. Котляревський, П. Гулак-Артемовський, Є. Гребінка, Л. Боровиковський, А. Метлинський, М. Костомаров, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Куліш та інші).

Шевченко взяв усе краще, що було в старій літературній мові, поєднав з народною, відкинувши все примітивне, і своїм творчим генієм та своєю освіченістю витворив нову літературну мову, підняв українську мову до рівня розвинених літературних мов світу, зробив її милозвучною, багатою, поетичнохудожньою, — мовою, якою можна висловити найсильніші та найтонші людські переживання, можна описати найскладніші події. Перекладачі запевняють, що на українську мову порівняно легко перекладати з усіх мов, така вона гнучка та багатюща.

І тут не можна втриматись від спокуси, щоб не навести бодай один приклад, який ілюструє багатство нашої мови. Ось скільки має синонімів дієслово „ходити": ходити, крокувати, прямувати, простувати, ступати, чимчикувати, тюпати, дрібцювати, дріботіти, швендяти, шкандибати, кульгати, шкутильгати, кривуляти, дибати, плентатися, плестися, волоктися, пхатися, тараганитися, чвалати, чалапати і тд.

Відомо, що серед чужинців є прихильники, які залюбки вивчають нашу мову, спочатку полюбивши її за милозвучність, а пізніше за багатство, і щиро прославляють творців її.

Пригадується, як у Парижі (Франція) на Академії в честь Тараса Шевченка викликав подив, захоплення і вдячність української громади французький артист, який деклямував, на своїй рідній мові, вірш Шевченка: „Мені однаково". Цей артист своїм виконанням до сліз зворушив усіх присутніх. А коли він дійшов до слів:

„Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві,
і в огні
Її окраденую збудять
Ох, не однаково мені!"

— то присутні аж згнітились, відчуваючи всю безмежність страждання та любов, щирість уболівання поета за долю України. На наше питання, як він, француз, зміг так гостро відчути і зрозуміти всю велич поетової душі, його турботу за майбутнє своєї закріпаченої Батьківщини, то він, наш колега по фаху, ще тремтячим від емоційного піднесення голосом відповів: „Я уважно вивчав життя та творчість Тараса Шевченка. Читав у перекладі на французьку мову його твори та біографію, розпитував про нього українців. І прийшов до висновку, що Шевченко в історії людства подиву гідна постать, яка заслуговує на велику пошану та любов. Майже всі цивілізовані народи мають своїх велетнів, але такого, як Шевченко, ні один народ не має! Ви ж знаєте, що Шевченко, завдяки своїм талантам та освіті, міг би вільно творити, міг би жити „на широку ногу", постійно перебуваючи в тодішньому мистецько-аристократичному колі. Натомість Шевченко нічого із тих можливостей не використав для себе особисто, а свою обдарованість, своє життя віддав українському народові, всім своїм єством борячись за його кращу долю, за його самовизначення. Переживаючи різні поневіряння, віддав усе до краплі... Спочатку я хотів деклямувати по-укра-

(Закінчення на ст. 4-ій)

Оксана Керч

ПАМ'ЯТІ „ПЕРШОГО ГАМЛЕТА"

На католицькому цвинтарі в околиці Філядельфії на Факс Чейзі стоїть оригінальний пам'ятник у вигляді театральної сцени, закритої завісою. Під ним покоїться уже 25 років незабутній актор Володимир Блавацький. Прийнялося в нас, що, відвідуючи на цьому цвинтарі когось з близьких, зупиняємося перед могилою Володимира Блавацького і з невтишним болем стверджуємо, що цього чарівника української сцени вже більше немає в живих. Відійшов від нас порівняно молодим, але втомленим, повним відповідальности життям, відповідальности за українську театральну культуру — славний актор, неперевершений режисер.

Постать великого Блавацького виросла з глибин театральних традицій, початки яких сягають нашого середневіччя, а які тривали, незрушені воєнними лихоліттями, неволею, до наших днів. Його попередили режисери такої міри, як Курбас, Загаров, Бенцаль, Стадник, що були його вчителями й товаришами, він вступив на вдячну, давнім давно зорану театральну ниву в колі — як він сам — захоплених театром ентузіястів.

Хоч народився в родині галицького інтеліґента, який знав ціну злидням і не бажав їх для свого сина, кинув міщанський добробут, високі студії, які запевнили б йому вигідне життя адвоката чи судді, і пішов за голосом душі, а душа його була наскрізь мистецька. Вже 19-літнім юнаком пробує в одному з театрів сценічного щастя і з перших кроків на дошках об'їзних театрів знаходить признання і любов глядача. Керівники галицьких театрів зразу відкривають в молодому, миловидному стрункому юнакові і сценічні атрибути і творчий неспокій, який з наймолодших літ заступатиме йому досвід. Кожна роля, з якої починав театральне життя, була щаблем угору, що було очевидне всім і самому артистові. В розквіті театральних успіхів він очолює тодішні театральні трупи, які завдяки його талантові стають межовими стовпами наших театральних шляхів. Молодому акторові щастило з найраніших днів у театрі. Обдарований і досвідчений Олександер Загаров стає його хресним батьком, а співпраця з талановитими галицькими акторами та знайомство з придніпрянськими корифеями дозволяє неспокійній талановитій молодій людині не лише оформити новаторські ідеї, але й вирішити й реалізувати їх в театральній практиці.

Вже перша постава національної п'єси „Ой, не ходи, Грицю" виявляє ці прикмети молодого режисера, який усвідомив, що модернізм не мусить бути відірваним від національних прикмет. Він зумів, як у східній Україні його земляк Лесь Курбас, утривалити національні риси модерного театру. З тою різницею, що Курбасові не дозволено продовжувати в тому напрямі працю в театрі, а Блавацькому довелось боротися з матеріяльними ускладненнями убогої галицької дійсности. Все ж і одному і другому удалося за порівняно недовгий час відгребати з попелів забуття славні театральні традиції України, вдалося нав'язати до них формально і відродити внутрішню суть українського національного театру. Не ставлячи крапки над і, обидва великі режисери творили театральне чудо — Курбас у неможливих умовах большевизму, Блавацький у зубожілій галицькій провінції.

Для більшости вдячної публіки Блавацький запам'ятався актором великої інвенції, постаттю, повною експресії, в якій ролі не виступав би, вдумливим виконавцем авторових задумів, прекрасним втіленням ідей драматургів. А поле його акторського таланту було, здається, безмежне: від аманта в оперетах Леґара, Штравса, з приємним голосом, гнучким тілом аж до вимовної статики психологічних драм Ібзена, трагедій Шекспіра, Стефаника. Не треба підкреслювати, що і в побутовому українському репертуарі як і в модерних п'єсах Винниченка та в західньоевропейських шедеврах — постать гнучкого актора перевтілювалася в тисячі людських характерів з неймовірною легкістю.

Звершенням його акторської вдосконалости була не тільки постать Гамлета, Народного Малахія, Стефаникового батька в „Синах" — його талант зумів з найнепомітніших роль творити типи, які ніколи не забуваються. Цього великого формату актор був ще режисером. Але не режисером у звичайному значенні того слова, він був співтворцем разом з драматургом тих творів, які він вершив з своїми акторами, а звершуючи, творив нові цінності, про які нерідко і не снилося авторові.

Як режисер, він був — як згадано — новатором. Обізнаний з шедеврами европейських театрів, знавець української культури, яка мала до його часів — зриви й упадки, мала свій золотий вік, свій стиль — так дбайливо засвоєний вдумливим інтеліґентним режисером. Дійшовши до керівництва своїм театром, Блавацький грав у майже всіх галицьких театральних ансамблях і всюди

(Закінчення на ст. 3-ій)

Проф. Архітект Іван Жуковський

З АРХЕОЛОГІЇ ПІВНІЧНОЇ БУКОВИНИ

(4)

У притворі розкопані 5 саркофагів у формі кам'яних скринь, що в одній з них були 3 поховання, у іншім 2, і 2 по одному похованню за християнським обрядом. Саркофаги були або складані з окремих кам'яних лит, або висічені з одного каменя, подібно як і в Поднірпов'ю (Київ).

У фундаментах знайдено кістяк 2-річної дитини, що можна пояснити як жертвоприношення, немов би церква для міцности фундаменту потребувала крови, бо без цього — за леґендою — все що за 3 дні змурують, в ночі боги розвалять. Існувала ще така леґенда про Манолія: Мурують церкву. Тому, що без людської жертви все на третій день розвалилось би, то Манолій із своїми помічниками рішили замурувати ту живу людину, котра першою проходитиме. І от лихо! Першою йшла жінка Манолія, що несла їм обід. Тоді Манолій — ніби жартом — сказав до своєї жінки, щоб вона стала на фундамент і вони замурують її. Жінка й стала, бо думала, що це дійсно жарт. Замурували ноги, а там вже й по пояс і жінка почала тривожитись з такого жарту. Та ба! Мурували дальше й дальше та замурували її всю, як кровну жертву богам, щоб після трьох днів роботи боги не розвалили все.

Найдено ще й цікаві знаки прямокутників, вписаних три один в одного т. зв. „вавилон". На прямокутниках була ще прикріплена паличка з петлею, що було знаком руських князів Рюриковичів, і вчені вважають, що це мусіли бути надмогильні написи, імена яких не розшифровано.

У Василеві виявлено 4 могильники-кромлехи, обкладені кам'яним кільцем, в яких найдено срібні сережки, персні, скроневі (лобові) кільця тощо. В одному кромлеху знайдено 6 поховань (чоловік, жінка й четверо дітей) в дубовій домовині. Поруч кромлехів були ритуальні ями з викладеним камінням дном, на якому лежали, як рештки тризни, кістки овець і глиняний горщик. В жіночих похованнях знайдено ще й дорогоцінні прикраси.

Що в Василеві жили слов'яни-українці, а не румуни, доказує поховальний інвентар, як скроневі кільця, скляні браслети, керамічні плитки, бронзові хрести, металеві булави тощо.

Розвиток Василева залежав від Дністровського торгового шляху, що його котролювали наші князі. Через монголо-татарські навали Василів занепав і він перетворився тоді у звичайне село.

Про Чернівці

Чернівці почали свій розвиток з дерев'яно-земляної фортеці 12-го ст. та ще з ранньо-слов'янського поселення Черняхівської культури 2-го до 5-го ст.

Первісно місто стояло там, де тепер є село Ленківці, тобто на лівому березі ріки Прут, де розкопано давньоруське укріплене городище міста з 12-го до 13-го ст., яке закривало перехід долини Прута, на шляху з Галича до Подунав'я та з Василева до Угорщини. Тут був дитинець, з трьома лініями оборони, з валу й рову та річок Совиця й Хабалівка. Кайндл з розкопок відносить походження укріплень до польсько-турецьких війн 17-го ст. Новішими розкопками найдено в утрамбованому грунті валу з дубових зрубів, використаних для житла й складів, прясильце з давньоруськими літерами, глиняний посуд 12-го до 13-го ст. і кам'яний натільний хрестик.

В центрі міста були дерев'яні будинки, які під час пожежі впали у пивницю, де знайдено багато уламок керамічних амфор тощо і бронзовий інструмент для письма, коромисло ваги для дорогоцінностей і монет, браслети, кістяний гребенець і намиста зі скла й янтару, як також і залізні стріли та шпори. Цікавою деталю конструкції одної найденої глинобитної печі (в приміщенні мабуть для знатті) був димовий канал, зліплений з глини, що ним виводився дим через отвір у стіні. З інших печей, у простіших житлах, дим виходив просто в житлове приміщення. Тут виявлено теж робітню керамічних плиток для підліг церков.

Стародавні Чернівці займали територію около 50 гектарів, коли Київ мав 350 га., а Чернігів 100 гектарів, і належали до середніх міст давньої Руси. Доказом, що в Чернівцях жили українці, (городища й житла яких були аналогічні з старожитностями Прутсько-Дністрівського межиріччя й нічим не різняться від слов'янських пам'яток інших слов'янських поселень і Київської Руси) можуть бути давньоруські написи на побутових речах, як також і вся матеріяльна культура або конструкція оборонних укріплень, що рівнож нічим не відрізняються від культури Галича.

Після монголо-татарського нападу на Галицько-Волинське князівство 1240-го року, укріплення лівобережних Ленківців були зруйновані, і населення заснувало нове місто на правому березі Пруту 14-15 ст., що підтверджується й археологічними розкопами, як правобережними укріпленнями з 19-го ст. й фортецею Цецин. На її культурнім шарі 11-го до 13-го ст. виявлено місце слов'янського городища з уламками кераміки, рештками землянкового житла з піччю-кам'янкою. Цецин не був населеним містом, а хіба військовим укріпленням з кам'яною, круглою вежою, для укріплення державного молдавського князівства. Молдавський літописець 17-го віку твердив, що повіти Чернівецький, Хотинський і половина Сучавського були цілком українськими, що вивозили в Молдавію залізні товари, а привозили звідтіль худобу, шкіри й різні тваринні продукти.

Ще треба признати, що культурний розквіт Буковини дуже прискорився з її складом до Київської Руси. Землеробство стало основним зайняттям населення, культура пшениці, проса чи гороху мала окреме значення навіть в обрядових цілях. Як символ безконечности життя, у Василеві посипали покійників зерном, як виявлено в саркофазі, вмурованому в фундамент кам'яного храму. Крім землеробства, розвинуте було й плекання рогатої худоби, свиней, овець, коней і птиці. Так у Ленківському городищі виявлено багато кісток великої й малої рогатої худоби та свиней, а також і риболовчого знаряддя, що свідчить про зайняття населення також і рибальством.

В Чернівцях, Самушині й Василеві відкрито багато знаряддя виплавки й обрібки заліза, гончарних речей та виробу горщиків тощо, що мали на дні ремісничі клейма 11-го до 13-го ст. у формі кола з різною кількістю спиць, що свідчить про торговельні зв'язки Буковини з іншими народами. Виробляли також ювелірні речі й обробляли камінь та дерево. Про торговельні зв'язки Буковини з давньоруськими містами як Галич, Київ, або з Кавказом і Візантією свідчать знахідки в Чернівцях і Василеві скляних браслет різних кольорів, бронзових хрестів, золототканої парчі, білоглиняного посуду, янтарних намист, церковного оборудування як підсвічники тощо.

Важливим джерелом тієї широкої торгівлі був сухопутній Дністрівський шлях, що зв'язував Галицьку землю з Чорним морем та Дунаєм і провадив через Буковину як через П'ядиківці, Бергоміт і Шипинці, що підтверджується й літописями. Цим шляхом ввозили шовк, золототкану парчу, перець, скло й мармур, чеське оливо, фляндрські сукна та Коломийську сіль.

Виразним показником високої культури населення Руси, а в тім і Буковини, є нахідки бронзових і залізних інструментів до писання т.зв. писал або стилів, що ними писали на воском покритих дощечках.

Археологічні дослідження виявили також поширення християнства з другої половини 10-го ст., коли вже не спалювали померлих, а ховали в землю.

Як пережиток поганства проявляються давньоруські поховання неодружених, що їх проводили як весілля. Дівчину одягали як до вінця зі стрічкою й віночком, зі стрічками на голові й обов'язковим чільцем з шовкової тканини на лубку з металевими причепками. Померлу посипали зерном та роздавали коровай.

Такі чільця з рельєфним орнаметом і торочками до стрічок давньоруського типу збереглись і донині у гуцулів (Дихтинці-Путилівського району), а найдено їх також у похованнях у Василеві, Ленківцях і Кіцмані, де найдено ще й уламки посуду як рештки тризни, що заховалось почасти й донині.

Епоху поховання визначається передусім за формою гончарних посудин, їх дна, вінців, грубости стін випалу.

Ще про Шипинську землю, що творила границю між румунським і українським населенням, щоб ствердити, що всякі румунські твердження про колонізацію румунами цієї дикої землі — це чисті вигадки. Ця земля, як частина

(Закінчення на ст. 4-ій)

ПРЕЗИДІЯ НТША ВІДБУЛА...

(Закінчення зі/ст. 1-ої)

способи його розвантаження. Обговорено теж потребу змінити системи розсилання різдвяних карток, які теж повинні бути щороку інші.

Голова Філологічної Секції проф. д-р В. Лев доповідав про високошкільні курси українознавства, що їх продовжуватиме названа Секція починаючи від 3 лютого ц. р. У цій справі появляться в газетах окремі звернення до студентів із відповідним квестіонарем щодо запису. Багато уваги присвячено справі бібліотеки. Поки Т-во закупить — як плянує — новий дім з відповідним приміщенням на бібліотеку, бібліотека буде впорядкована і приміщена у відновлених кімнатах на партері власного будинку, вичищено теж для складу книжок суху пивницю. Замовлено полиці, ведеться акцію придбання цілих великих збірок книжок, зокрема всього того, що стосується ,,україніки''. У цій справі активно допомагають д-р О. Соколишин, фаховий бібліотекар — в поширенні книжок, і д-р В. Савчак, відповідальний за бібліотеку НТША є надалі д-р В. Лев. Всі приявні ствердили одностайно, що надалі найперші завдання Т-ва — видавнича діяльність. Видано ,,Записки Філологічної Секції'', ч. 192 і ,,Записки Секції України'' при співучасті членів Історично-Філософічної Секції ч. 187. У друку знаходиться Леоніда Бачинського ,,Шевченкініяна''. Вийшла книжка ,,Село Ценів'', яка насправді є монографією цілого Поділля, у підготові є монографія про Богдана Лепкого В. Лева та англомовне видання ,,Панських Жартів'' Івана Франка. Між вартісними рукописами, що їх надіслано до Т-ва, є ,,Енциклопедія української духовости'' Євгена Онацького, яка могла б стати прегарною настільною книжкою, коли б її ілюструвати. Проте, кошт такого видання сягав би далеко понад 20.000 дол. і тому покищо виконати таке завдання фінансово дуже трудно. Під фірмою і з частинною фінансовою допомогою від Т-ва появляються дві періодики: англомовний піврічник ,,Нешенелитис Пейперс'' під редакцією проф. С. Горака у Чарлстоні, Ілл., та квартальник ,,Українська Книга'' під редакцією проф. Б. Романенчука у Філядельфії.

Багато уваги Президія присвятила справі гідного відзначення 30-ліття існування Товариства в Америці, що його заснував пок. проф. Микола Чубатий. Голова НТШ д-р Я. Падох, який проводив нарадами, повідомив, що він уже вжив заходів, щоби отримати залі у Колюмбійському університеті для циклу наукових доповідей, які відбудуться у днях 25-26 листопада ц.р. До участи будуть запрошені всі українські наукові установи. В суботу 25 листопада відбудеться ювілейний бенкет. Конгрес буде проходити в приміщенні Колюмбійського університету та частинно в Українськім Інституті. Схвалено між іншими ще такі справи:

Скласти пересувну виставку видань НТШ для вжитку поза осідком Товариства, чим займеться д-р О. Соколишин. Признано Стипендію одному учасникові вакаційних курсів в Мюнхені, влаштованім ц. р. в співпраці УВУ з Мічігенським університетом.

Рішено запросити Президію Головної Ради НТШ-ів скликати в травні цього року Сесію Головної Ради. Рішено також прохати Видавничу Комісію підшукати постійних кваліфікованих мовних редакторів для української й англійської мов. Рішено звернутися із закликом до всіх Осередків НТШ в ЗСА, щоб підготовили в цім ювілейнім році місцеві ювілейні наукові сесії та громадські імпрези, включно до виставок видань НТШ і приєднування членів прихильників НТШ, та прохати першого заступника голови проф. Романа Максимовича зайнятися цим. Звернутися до всіх членів НТШ із закликом прислати свої біографії та бібліографії своїх наукових праць. Зареєструвати в Конґресовій Бібліотеці окреме число й символ НТШ. Звернутися до молоді, зокрема студентів високих шкіл, із закликом й заохотою, щоб вписалися на академічні Українознавчі курси НТШ.

Після встановлення дати чергового пленарного засідання Управи на суботу 4 березня ц. р., голова поінформував, що від 26 ц. м. протягом трьох тижнів перебуватиме на вакаціях і що його заступатиме перший заступник голови проф. Р. Максимович.

,,Ми тебе тут обернемо''...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

доров запроторили мене на 15 днів у карцер за ,,непривітання начальника''. 10 липня — майор продовжив строк у карцері на 15 днів за ,,суперечку з начальником установи ВС 389/36''. 25 липня — в камері неймовірна спека. Віконце відкрите, комарі хмарою летять до камери. Про спання не може бути й мови. Марлі для заслонення вікна не видавали. Я намагався нищити комарів, як тільки міг. Стіна, звичайно, була в крові і в комарах. За це мені майор Фйодоров додав ще 15 днів за ,,антисанітарний стан стін камери''. Фйодоров сказав: ,,Щоб знав, як комарів на стіні давити''. В камері я вже 43 день. Крутиться голова, болить шлунок. (6 серпня написав заяву в цій справі до прокурора Мурадяну в Чусове). 11 вересня — ст. лейтенан Ґаледін заборонив ларку на жовтень ,,за невиконання норми праці''. 28 листопада — лейтенант Бєлов покарав забороною ларку на грудень за ,,спізнення стати в лаву до їдальні''.

Рік 1975. 4 січня — Журавков і Фйодоров запроторили в карцер на 15 днів за ,,накривання бушлатом'' при температурі 8Ц. 19 січня — Фйодоров продовжив карцер ще на 15 днів за ,,порушення режиму в камері'' — я сидів на підлозі. Прапорщик Шаріков заявив мені тоді: ,,Ми тебе тут обернемо в гній, хахол!'' 3 лютого — строк покарання в карцері закінчився, але мене затримали в камері ще на 2 години. Я намагався вияснити причину і тоді Журавков закликав мене в дижурну кімнату і повідомив про постанову продовжити строк у карцері на 10 днів за ,,суперечку''. 13 лютого — Фйодоров продовжив строк у камері ще на 15 днів за ,,порушення форми одягу'' (у мене в робочій камері при праці був розтібнутий верхній гудзик). 23 лютого — строк карцера продовжили ще на 7 днів за ,,нетактовну провокуючу поведінку''. Капітан Журавков після моєї мовчанки сказав: ,,Чому ви, засуджений Сапеляк, дивитеся у стелю — сім днів ШИЗО. Відповідати треба, коли з вами розмовляють''. На 61 день карцерного режиму без перерви я написав заяви адміністраторові табору, прокуророві м. Чусове, начальникові відділу УВД Микову й іншим, в яких заявив наступне: ,,Вимагаю припинити сваволю і фізичне насильство наді мною. Інакше я буду змушений вдатися до найбільш крайніх заходів''. 8 березня — без моєї згоди мене повезли до КҐБ в Тернополі, де піддали процедурі ,,полокання мозку''. Відповідальні — полковник Іненюк, підполковник Пономаренко. Від мене вимагали покаятися і відректися від політичних переконань, а також заяви, що мене ніхто не бив. Після моєї відмови, Іненюк заявив: ,,Мало тебе били. Ми тебе дрючком, розумієш?! І по вітру пустимо...'' Процедура ,,полокання мозку'' закінчилася для мене гіпертонією, болями голови і т. п. На лікарській перевірці перед поворотом до табору тиснення крови підійшло у мене но 180 на 100. (Про вищенаписане я зробив заяву Підгорному до Президії ВР СРСР). 17 червня — приїхав до установи ВС 36. 8 серпня — Фйодоров, лейт. Долматов покарали мене позбавленням ларку на вересень за ,,відсутність на місці праці''. 30 вересня — Фйодоров позбавив мене ларку на жовтень за ,,порушення форми одягу'' (скинув шапку і ніс її в руці). 12 листопада — Журавков, ст. лейт. Бойков, ст. лейт. Калєдін позбавили ларку на грудень за ,,невиконання норми праці'' (написав заяву Журавкову з домаганням припинити ,,бити по шлунку'').

Рік 1976. 11 січня — Журавков і Фйодоров викликали на ,,розмову'', мені заявили про постанову покарання карцером на 5 днів за ,,організацію релігійних зборів в робочій зоні 9 січня 76'' (я пив чай з друзями під час офіційної робочої перерви, відзначав ім'янини). 20 січня — ст. лейт. Бойков, лейт. Долматов позбавили мене права придбати харчі в лютому за ,,відсутність на місці роботи''. 16 березня — Фйодоров, лейт. Бєлов запроторили в карцер на 12 днів за ,,непояву на роботу'' у зв'язку з заявою начальникові табору Журавкову про припинення знущань над політв'язнем Навасардяном. 30 березня — Фйодоров, Бойков позбавили ларку на квітень і права отримування посилок на цілий рік за ,,невиконання норми праці''. 2 квітня — Журавков, капітан Нелипович, Фйодоров, Долматов запроторили мене в карцер з виходом на роботу на 8 днів (я вимагав припинити знущання над Ковалевим). 11 квітня — Фйодоров посадив мене в карцер на 13 днів за ,,суперечку з начальником''. 11 травня — запроторили в приміщення камерного типу на один місяць за вищенаведені інциденти, себто за порушення, за які я вже був покараний, плюс невиконання норми праці 5 травня (у цей день — 99.9 від. норми, за місяць — 102 від.) Я прохав Журавкова звільнити мене від ПКТ на час поганого стану здоров'я, оскільки перед переведенням до ПТК лікар Петров сказав мені: ,,у вас, Сапеляк, драматично піднеслося тиснення — 170 на 110, але вас повадять в штрафний ізолятор, ви заслужили — так? А медичну допомогу ви отримаєте щойно після звільнення, зрозуміли?''. Лікування гіпертонії припинено. 10 травня — майор КҐБ Афанасов в присутності майора КҐБ Черняка заявив мені в камері: ,,Будемо тримати вас, Сапеляк, аж поки не доведеться вам камінь у кишеню класти, щоб вас вітер не перекинув''. Серпень — Нелипович заборонив купувати в ларку за ,,спізнення стати в лаву до їдальні''.

ПАМ'ЯТІ...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

залишав чар своєї особовости. Театр Блавацького був великим театром, хоч інколи дійство відбувалося в невідповідному для цього місці, хоч актори і сам режисер грали впроголодь. Яким театр Блавацького міг бути, показали творчі не цілі три роки у львівському театрі опери та балету, керівником якого став Володимир Блавацький у воєнні роки. Маючи залю, оркестру, балет та цілий вахляр амплюа, що творили найкращі сили різних галицьких театрів, спомагані артистами із Східньої України, Блавацький проявив цілу ширину можливостей, мистецький смак і досвід пройдених гарячих літ. Вистави опер, балетів, драм та комедій були чи не найяскравішими в цілій тодішній Европі, а вже ж напевно відродженням славних традицій українського театру, винищуваного і спростаченого московськими сатрапами в Україні.

З тим відродженим театром Блавацький подався на еміграцію, на нове поневіряння, гордо несучи прапор непідробленого мистецтва. Ще останнім етапом мистецької діяльности рахуємо вистави Ансамблю Українських Акторів у таборах Німеччини, де ще поглибилися і викристалізувалися досягнення великого режисера та актора. Ансамбль створив творчу атмосферу і для драматургів, які почимали виростати ще в таборові часи. Цей благодатний вплив театру зрушив і суто літературні, а навіть публіцистичні течії у так званих ,,таборових республіках''. Але і цій творчій передишці прийшов кінець. Актори з своїм режисером подалися до Америки шукати кращої долі. На жаль, своєрідна ситуація, що зустріла великого мистця в Америці, обірвала творчу біографію Володимира Блавацького, а незабаром і саме життя великого культурного діяча наших часів. Залишився після нього гурт вихованих ним акторів, деякі прийоми його всестороннього таланту і вдячна пам'ять якже невдячної публіки, яка ладна ридати від зворушення на вид його постаті на сцені та зразу, вийшовши з театру, на жаль, всі ці емоції забуває. Але така вже доля не лише нашого чарівника. Це доля творців — віддати себе цілого і відійти.

НАУКОВЕ Т-ВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗСА
складає щиру подяку
ВП. Проф. д-р ІВАННІ і Д-рові ОЛЕГОВІ РАТИЧАМ
і ВП. АННІ ДМИТЕРКО-РАТИЧ
за пожертви в сумі 40 і 10 дол. — разом 50 дол.,
для вшанования пам'яті
сл. п. проф. Миколи Остап'яка

НАУКОВЕ Т-ВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗСА
складає щиру подяку
Д-р ІРЕНІ ГРЕБЕНЯК
за пожертву в сумі 100.00 долярів
в пам'ять Дорогих
**Батька Івана Гребеняка
і Брата Романа**

НАУКОВЕ Т-ВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗСА
передає щиру подяку за пожертву 50 дол.
зложену в пам'ять
бл. п. о. крилошанина Петра Чавса
яку вплатили
Ірина і Зенок ОНУФРИКИ
з дітьми Петрусем і Христею
Ґрінбург, Н. Дж.

НАУКОВЕ Т-ВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗСА
складає щиру подяку
ВП. А. ГОДОВСЬКОМУ (50.00 дол.)
і Т. ПІЗЬОВІ (15.00 дол.)
за їхні пожертви на цілі НТШ в сумі 65.00 дол.
в пам'ять
сл. п. Лонгіна Годовського

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п.
ТАРАСА СІМКОВА
складаємо на ,,Патріярший Фонд'':

Іванна і Ярослав ПАРАХОНЯК	$50.00
Ірина і Володимир ПЕТЕШ	50.00
Іванна і Ярослав КЛИМ	25.00

В ДЕВ'ЯТНАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
моєї Незабутньої МАТЕРІ
бл. п.
**ОЛЕКСАНДРИ з ЛІНИЦЬКИХ
МАРКОВИЧ**
був. артистки ЛАВРОВСЬКОЇ
буде відправлена
ПАНАХИДА
в неділю, 5 лютого 1978 р., о год. 11:15 рано
в Катедральному Храмі
Непор. Зачаття Преч. Діви Марії
816 N. Franklin Street у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.
До участи в Панахиді сердечно запрошує Приятелів, Артистів, Учнів та Знайомих —
Проф. ЗОЯ МАРКОВИЧ, донька

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що з волі Всевишнього упокоїлась в Бозі,
29-го січня 1978 р. у Філядельфії, Па. на 55-му році життя
наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, БАБУНЯ і СЕСТРА
бл. п.
**ОЛЬГА з БЕДРІЙЧУКІВ
ДМИТРУК**
нар. в селі Новосілка Язловецька, пов. Бучач, Україна.

ПАРАСТАС — у п'ятницю, 3-го лютого 1978 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенню Hasyn Funeral Home, 4244 — 48 Old York Rd., Філядельфія, Па.

ПОХОРОН — в суботу, 4-го лютого 1978 р., о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до української католицької церкви Царя Христа, а опісля на цвинтар св. Марії у Факс Чейсі.

Горем прибиті:
чоловік — КОРНЕЛЬ
дочки:
ГАЛИНА ДАРМОГРАЙ з чоловіком ІВАНОМ і дітьми РОМАНОМ, СОНЕЮ і ІВАСИКОМ
СОФІЯ ПИТЛЬОВАНА з чоловіком БОГДАНОМ і дітьми ХРИСТЕЮ і ГАЛЕЮ
брати:
ЛЕВКО БЕДРІЙЧУК
МИХАЙЛО БЕДРІЙЧУК з дружиною ЛЮСІЛ
ІВАН БЕДРІЙЧУК з родиною в Україні
тета — АНАСТАЗІЯ ОМЕЛЯН
Ближча і дальша Родина тут і Україні

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Незабутньої МАМИ і БАБУНІ
бл. п.
АЛЛИ КІПИ
буде відправлена
ПАНАХИДА та СЛУЖБА БОЖА
в неділю, 5 лютого ц. р., о год. 9:45 ранку
в церкві Покров Божої Матері
в Озон Парку, Н. Й.
ДІТИ

Дня 31-го січня 1978 року, несподівано, помер
наш Найдорожчий ЧОЛОВІК і БРАТ
бл. п.
**ФЕДІР СИЛЬВЕСТРОВИЧ
ПОПЕНКО**
про що з великим сумом сповіщають:
дружина — МАРІЯ ПЕТРІВНА
сестра — НАТАЛІЯ КОЗОРОГ з чоловіком ПЕТРОМ
племінниці — ЛЯРИСА і ВАЛЕНТИНА з родинами

ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю, 3-го лютого 1978 р., о год. 7:30 вечора в похоронному заведенні Conray Peter Cambell, 21 E. 2nd Street, Bound Brook, N.J.

ПОХОРОН в суботу, 4-го лютого 1978 р., о 9-ій год. ранку, на українському православному цвинтарі, з Церкви-Пам'ятника св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ПОДЯКА
З волі Всевишнього, 8-го жовтня 1977 року,
відійшов у Вічність у Ню Йорку
бл. п.
Д-р СТЕПАН МІШКО
АДВОКАТ і НОТАР

Цією дорогою ми хочемо зложити нашу глибоку подяку і вдячність:

Отцеві пралатові Приймі за відправу Панахид і похоронних відправ.

Приятелям і Знайомим за участь в Панахидах і похоронах, а також за численні пожертви на Служби Божі.

Головному Комітетові Теребовлян та п-ву Гнатовим за датки на Патріярший Фонд.

Отцеві крилошанинові Мудрому за відправу Заупокійної Служби Божої в 40-ий день смерти.

Хай пам'ять Його ідейного життя залишиться на все між нами.

Родина

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що з волі Всевишнього відійшов у Вічність, 19-го січня 1978 р.
наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ
бл. п.
Інж. МИХАЙЛО ІВАНЮК
народжений 21-го листопада 1990 р., в м. Рубешові, Волинь.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися з Української Православної Церкви в Маямі, Фльорида, 21-го січня 1978 р., а відтак на цвинтар ,,Меморіал Ґарденс'' в Форт Лаудердале, Фльорида.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

У великому смутку:
дружина — ТАМАРА
дочка — ОЛЬГА з мужем ЗЕНОВІЄМ ЄВЧУКОМ
внучки: КАТРУСЯ з мужем ВІЛЛІЯМОМ МОРЕЛ
ІРИНА з мужем ТАРАСОМ ІВАНОВИМ

,,ОРГАНІЗАЦІЯ''...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

цію партії, про її правне визнання...''

В наступному розділі про ,,Засоби боротьби і шлях незалежности'' стверджується, що НОП є за ,,політичні вирішення усіх питань і відкидає насильство, як засіб боротьби, засуджує кожний вияв насильства, хто б його і проти кого не стосував''. З формального боку, інші ствердження НОП йдуть теж по лінії легальної еволюційної боротьби. У такому контексті питання незалежности Вірменії НОП хоче рішати ,,тільки загальним голосуванням (плебісцитом), при чому НОП уважає побажаним, щоби підготовча праця і висліди голосування були котрольовані міжнародним комітетом, заснованим ООН спеціяльно для цієї мети''. НОП переконана, що ,,за незалежність виступить більшість населення, якщо буде гарантована безпека голосуючих''. Цієї більшости сподівається досягти ,,шляхом масової ідеологічної роботи перед голосуванням''. Для того, як передумову, НОП ставить ,,правне визнання НОП і як гарантію безпеки — звільнення з ув'язнення членів НОП, а також усунення існуючого нагляду над 10 звільненими членами''. Далі читаємо: ,,Без твердої, принципової у своїх домаганнях, рішучої організації на оборону незалежности Вірменії, говорити про референдум було б нелогічно'', а ,, своє право на вимогу референдуму, НОП завоювала все своєю 10-річною діяльністю, не зважаючи на принесені жертви і переслідування''.

У четвертоту розділі — ,,Незалежність Вірменії і незалежна Вірменія'' сказано, що ,,незалежна Вірменія не означає антирадянської Вірменії і незалежність Вірменії ніяк не означає розірвання дружніх взаємин з Росією, Грузією, Азербайджаном та іншими республіками''. ,,Цілковита незалежність Вірменії є справою постепенною, яка почнеться перемогою в референдумі і розвинеться в: а). міжнародне визнання Вірменії (встановлення дипломатичних відносин з іншими державами і прийняття до ООН), б). вибори до Установчих зборів, в). економічну незалежність (переговори з Москвою у справі справедливого відділення рухомого і нерухомого інвентаря), г). фінансову незалежність (одержати з всесоюзного фонду золота і закордонної валюти власний приділ для створення вірменського валютного фонду), д). адміністративну, е). військову незалежність (повернення вірмен-військовиків, одержання власного приділу з військових складів і заснування національної армії) і т. д.'' Тут теж сказано, що ,,шлях до цілковитої незалежности може продовжитися до одного року, починаючи від референдуму''.

Програма НОП ,,відмовляється від точного визначення державно-політичного устрою майбутньої Вірменії'', підкреслюючи, що це питання вирішить сам народ. ,,Вірменія повинна бути країною свободи. На початку оборона державних границь повинна б здійснюватися збройними силами ООН''.

У п'ятому розділі — ,,Програма — статут і офіціоз'' говориться про те, що автором першої програми з 1967 року був А. Хачатрян, а другої з 1974 року — П. Айрікян. Офіціозом НОП є Парос (Маяк), а від 1969 року Іркунк.

,,Дотепер мінімальний тираж Пароса був 3 тисячі, а максимальний — 10 тисяч примірників''. ,,Також тиражами від кількасот примірників до 10 тисяч, друковано листівки, які поширювали десятки угрупувань НОП; в деяких роках публіковано журнали (За батьківщину, Голос НОП, збірник Молодий вірменин і т. п.), були написані і розповсюджені різні статті і розвідки рядових і керівних членів НОП.

У шостому розділі — ,,Деякі принципи'' стверджується, що НОП є ,,загальновірменською організацією'' і ,,як політична організація вона своїм характером є Національно-демократичною партією''. ,,Її членом може бути кожний вірменин незалежно від своїх політичних і релігійних переконань...'' ,,Вірменином вважається кожний, батько чи мати якого — вірмени''. ,,По своїй ідеологічній суті НОП є більше національним фронтом, ніж партією, поскільки у противагу до відомих політичних партій, вона прямує не до політичної влади, вле до національної незалежности і репрезентує загальні інтереси нації''.

Розділ сьомий говорить про статут НОП. ,,Керівним органом НОП є партійна Рада (до 1974 року — Верховна Рада). Склад Ради і внутрішній статут є таємницею партії і тому не підлягають опублікуванню. Кожний член Ради є керівником одної групи НОП, а також має визначені загальнопартійні обов'язки в складі Ради. З-поміж своїх членів Рада вибирає керівника. Усі важливі рішення приймаються голосуванням; керівник має один голос більше, ніж усі інші...''

,,Рішення Ради, директиви і вказівки виконуються всіма членами НОП беззастережно, як наказ воякам...Починаючи з Ради і до останнього звена організації — вимагається надзвичайної секретности і строгої дисципліни...Ноп не є вже сьогодні таємною організацією, але вона проти всякого роду самореклями, особливо з огляду на тривалі переслідування...''

В останньому розділі про ,,Практичні роз'яснення і вказівки'', стверджується ще раз, що ,,принципи другої програми НОП...в нічому не протиставляться радянському правопорядкові, тобто не є протизаконні''. Це одночасно ,,звільняє всіх членів НОП від відповідальности за антикомуністичні вислови і погляди, які мали місце в попередніх документах НОП''.

Сьогодні основний заклик НОП є,,Хай живе незалежна Вірменія!'', вимагаємо референдуму!'',,,Незалежність Вірменії — проблема не майбутнього, але нинішнього дня...'' Впарі з цим в програмі кажеться, що ,,помилково думати, наче треба чекати на незалежність інших республік''.

Такий своєрідний національний ,,егоїзм'' йде в програмі НОП із дещо претенсійною заявою, що ,,в цілому СРСР немає рівної НОП (якісно й кількісно) іншої опозиційної організації...''

Програма кінчається абзацом, що ,,Якщо б сьогодні у тримільйоновій Вірменії кожна сота людина, керуючись принципами НОП, взяла участь у боротьбі за незалежність, то ніяка сила в світі не могла б зупинити і протиставитись незалежності Вірменії''.

З АРХЕОЛОГІЇ...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

Галицько-Волинського князівства хоч і підпала в 14-ім до 15-го ст. часово під владу молдавських господарів, то все зберігала певну автономію.

Українська мова Буковини розвивалась рівночасно з літературною мовою східньоукраїнських земель — як свідчить і Путнянський літопис 15-го й 16-го віку, писаний давньоруською мовою, яка опанувала й молдавську культуру того часу і не відрізнялася від мови Галичини й Великого Князівства Литовського того часу. Українці Буковини, хоч часово були й позбавлені своєї державности зберегли свою культуру, мову й звичаї та не асимілювались, ба навіть створили свої культурні й мистецькі цінності як н.пр. фрески 15-го ст. в Хотинській фортеці й Успенській церкві в Лужанах, створені в традиціях давньоруського малярства, демонструючи тим кровні зв'язки з Русю. Ще й тепер існує на Буковині, подібно як і раніше, спротив проти московщення цієї країни.

ДУЖЕ ВАЖЛИВА СПРАВА

(Закінчення зі ст. 2-ої)

їнському, але коли довідався, що завдяки Шевченкові (в більшій мірі) українці мають таку гарну, як найкраща пісня, мову, то я відразу ж відмовився від свого наміру, бо відчув, що було б гріхом, коли б я, своїм акцентом, знівечив красу і мелодійність української мови, та ще й на Академії в честь її найбільшого творця''.

Так багато років минуло з того часу, що, на жаль, забулося ім'я, але й нині серце наповнюється вдячністю до того чужинецького артиста за таке шанобливе відношення до нашого генія, Тараса Шевченка, до нашої мови. А таких шанувальників багато, адже твори Шевченка перекладено на 52 мови! Як же соромно і сумно робиться, коли подумаєш, що не всі українці на еміграції вміють належно оцінити, дбайливо доповнювати (як це робили і роблять послідовники Шевченка) та оберігати від калічення уже створений національний скарб — нашу літературну мову.

Особливо яскраво ілюструється калічення нашої мови на Академіях в пошану Шевченка. Буває так, що хочеться встати і крикнути, звертаючись до організаторів: ,,Люди, майте совість! Не випускайте на сцену погано підготованих дітей та шкільну молодь, бо вони своїм ,,шяканням'' та дикими наголосами, самі того не знаючи, знущаються над мовою та змістом творів народного Велетня, викликаючи тим у багатьох присутніх почуття образи і обурення''.

Як можна бути такими пасивними та недбалими? Як можна дитину, якій треба розказувати про котика-мурлотика, примушувати деклямувати уривки з поем Шевченка, глибоко патріотично-політичного або пророчого змісту? Це ж просто гріх випускати на сцену дитинча, яке, вимахуючи ручентами і з посмішкою, виголошує ,,скрішь моГИЇ, МОГИЇ...'' (,,скрізь могили, могили...'') і тп. (картинка з натури).

Зовсім не зрозуміло, чому переважно діти та шкільна молодь має ,,монополь'' на ці Академії? Хіба ж Шевченко був виключно дитячим письменником?

Звичайно, шкільна молодь мусить вивчати твори Шевченка та його біографію з перших шкільних років, але вивчати послідовно, починаючи з доступних уривків, у яких яскраво змальовується краса української природи, поступово переходячи до складних, глибоких за змістом, поем Шевченка. І в концертах діти мусять приймати участь, але спочатку в шкільних авдиторіях, і то будучи дбайливо підготованими. А пізніше, опанувавши правильну вимову всіх літер і збагнувши добре зміст — можуть виходити на ,,ширші води''.

Нам, вихованим на творах Шевченка, відірваним від рідної землі, від братів і сестер, які самовіддано боряться за справедливість — за самостійну Україну, потрібні Академії, на яких науковці, письменники, мистці своїми солідно опрацьованими рефератами та яскравими виступами нагадували б присутнім пророчі слова Шевченка, щоб по-справжньому роспалювати вогонь жертвенности, завзяття та щире бажання приєднатися до борців за залиту слізьми і кров'ю волю нашого народу. Щоб мистці професійним, витонченим виконанням творів геніяльного поета зачарували красою і силою його поетичного слова. А виступи дбайливо підготованої і здисциплінованої молоді, щоб давали старшим віру в те, що не пропаде наша перлина — літературна мова, що ,,Нашому роду — не буде переводу!''.

На тривожні питання, які доводиться часто чути: ,,Як заохотити молодь, щоб вона вивчала українську мову?''—хочемо відповісти питанням: Чи не пора замість скарг та безпомічного розведення руками вже нарешті серйозно звертати увагу на реальні пропозиції? Та вже сотні разів писали і говорили на з'їздах, конференціях на різних зборах та в приватних розмовах про те, що один із найбільш ефективних засобів виховання взагалі, а вивчення рідної мови — зокрема — це театр.

За 30 років театральної діяльности ми мали нагоду багато разів спостерігати чудодійну силу впливу мистецтва на людину. І тому знову і знову закликаємо організовувати драматичні гуртки скрізь, де тільки є українські громади. У всіх українських школах, без вийнятку, мусять бути драматичні гуртки. З практики знаємо, що діти дуже люблять приймати участь у виставах. Проба для них, це цікава гра, а для вчителів — час, коли порівняно легко вдається передавати-впоювати учням безліч добрих навичок, а головне — вправляти мову. І треба з цього користати.

На закінчення хочемо з радістю відмітити, що помітно збільшилося зацікавлення театральними імпрезами, і хочемо побажати, щоб таке зацікавлення зростало, щоб нарешті вернулася колишня любов українців до театру, щоб всіма засобами підтримувалася праця мистців, — це, без сумніву, буде на користь всім в Україні і не в Україні сущим.

Відійшов від нас геній

Прожив він 95 років. Не тільки прожив, доживши, скажім, до такого патріярхального віку, ні, він прожив, працюючи, 95 років. До останньої хвилини працюючи. Від певного часу на концертах він вже не диригував, проводив тільки записи в студіях. Одначе, в наш вік це дорівнює активній праці на концертах, Леопольд Стоковський, можливо як ніхто інший, залишив велику печать на духовому житті світу. І при тому, печать генія. Вистачить прослухати його аранжування Ьаха, щоб відчути силу його музикальної геніяльности. Він шукає не формального виконання музикального задуму, а живого вислову в площині звукових можливостей. З тим, очевидно, що звукові можливості він усвідомлював не як абстрактну можливість творення звуків, а як мистецький лад звукоряду, що став на службу великого вислову правди в музиці.

Про походження Стоковського сперечаються і, мабуть, ще довго будуть сперечатися. Він - з Української Галичини, з колиски гасидизму. Родився вже ,,на еміграції'', в Лондоні, одначе певний, незрозумілий ,,акцент'' його мови так і залишився з ним напротязі цілого життя, і буде ще не раз Березовського, вніс потребу реальности музичного вислову, що бувви на рівні духової свідомости. Дуже жаль, для мене невіджалуваний брак, що Стоковський не провів у реальність творів Березовського і Веделя. Все досі пророблене московськими хорами - проблематичної вартости і не цілком переконуючого значення. Ми приймаємо все те, бо іншого нема. Але, при аналізі, ясно, що воно - таки певна форма ерзацу. Стоковський мігби виявити оригінальну правду /мистецьку, музичну, тобто/.

В рамках лицарськости віддаймо честь і пошану тому великому майстрі який, кажуть, міг усе, що йому на серці лежало.

Протопресвітер
Сергій Кіндзерявий

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ

Ню Йорк. — Літературно-Мистецький Клюб повідомляє, що тут у п'ятницю 3-го лютого ц.р., о год. 7-ій вечора, у приміщенні цього Клюбу, говоритиме архипресвітер Сергій Кіндзерявий–Пастухів на тему ,,Особливості проблематики українсько-жидівських відносин'' (Історично-філософські причинки).

†

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЙОСИФ ДЗЯТ, член УНС Відд. 254 Б-ва свв. Петра і Павла в Ню Брітен, Конн., помер 22 серпня 1977 р. на 69 р. життя. Нар. в 1908 р. в Ню Брітен, Конн. і став членом УНС в 1939 р. Залишив у смутку дружину Анну,одну дочку і двоє внуків і одну сестру. Похорон відбувся 24 серпня 1977 р. на українському цвинтарі Пресв. Марії в Ню Брітен, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!
В. Романишин, секр.

МАРІЯ ПІДСКАЛЬНА, членка УНС Відд. 336 в Олеан, Н. Й., померла 21 серпня 1977 р. на 79 р. життя. Нар. в 1898 р. в с. Сарники, Середні, пов. Рогатин, Україна і стала членкою УНС в 1922 р. Залишила у смутку дочок Анну, Юлію, Марію і сина Михайла. Похорон відбувся 24 серпня 1977 р. на цвинтарі Ст. Бонавентур в Аллегані, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Ю. Луцишин, секр.

МАРІЯ ГАЧЕС, членка УНС Відд. 85 Т-ва св. Михаїла в Газлетон, Па., померла 26 серпня 1977 р. на 72 р. життя. Нар. в 1905 р. в Гарвуд, Па. і стала членкою УНС в 1923 р. Залишила у смутку мужа Івана та дочок Анастазію, Марту, 3 внуків, двох братів і ближчу та дальшу родину. Похорон відбувся 29 серпня 1977 р. на цвинтарі св. Михаїла в Газлетон, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

МИХАЙЛО ПУШКАР, член УНС Відд. 414 Т-ва ім. А. Волошина в Ню Гейвен, Конн., помер 2 серпня 1977 р. на 78 р. життя. Нар. в 1899 р. в Перемишлі, Україна і став чл. УНС в 1956 р. Залишив у смутку дружину Софію, сина Олега, дочок Марію і Віру. Похорон відбувся 4 серпня 1977 р. на цвинтарі св. Лаврентія в Ню Гейвен, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!
І. Телюк, секр.

ТЕОДОР НАЛИВАЙКО, член УНС Відд. 219 Т-ва ім. М. Грушевського в Нюарку, Н. Дж., помер 21 липня 1977 на 55 р. життя. Нар. в 1922 р. в Україні і став членом УНС в 1955 р. Залишив у смутку дружину Анну, сина Михайла, дочок Сузанну і Лізу. Похорон відбувся 25 липня 1977 р. на цвинтарі Голівуд в Юнйон, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
М. Юров, секр.

КАТЕРИНА АНДРОСЕЧКО, членка УНС Відд. 112 С-тва Пресв. Марії в Пармі, Огайо, померла 31 липня 1977 р. на 86 р. життя. Нар. в 1890 р. і стала чл. УНС в 1921 р. Залишила у смутку синів Володимира і Еміля, 9 внуків та 12 правнуків. Похорон відбувся 5 серпня 1977 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Марія Капраль, секр.

ГЕНРІ ГАВРИЛІВ, член УНС Відд. 257 Т-ва ім. Івана Годяка в Лос Анджелес, Каліф., помер 8 серпня 1977 р. на 56 р. життя. Нар. в 1920 р. в Бронксі, Н. Й., і став чл. УНС в 1946 р. Залишив дружину Регіну, синів Роберта і Річарда, дочок Барбару і Тересу та внучку Христину. Похорон відбувся 10 серпня 1977 р. на цвинтарі Доброго Пастиря в Гунтінгтон Біч, Каліф.

Вічна Йому Пам'ять!
П. Сильчак, секр.

ТЕОДОСІЯ СТЕЛЬМАХ, членка УНС Відд. 94 Т-ва ім. М. Шашкевича в Детройті, Міч., померла 25 серпня 1977 на 80 р. життя. Нар. в 1897 р. в Західній Україні і стала чл. УНС в 1948 р. Залишила у смутку мужа Григорія, дочку Ірину і зятя Остапа Захарків та ближчу і дальшу родину.
Похорон відбувся 27 серпня 1977 р. на цвинтарі Мт. Олівет в Детройті, Міч.

Вічна Їй Пам'ять!
Р. Татарський, секр.

МАКСИМ КУШЛИК, член УНС Відд. 367 Т-ва Запорозька Січ в Рочестері, Н. Й., помер 5 серпня 1977 р. на 82 р. життя. Нар. в 1894 р. в Зах. Україні і став членом УНС в 1929 р. Залишив у смутку племінників Миколу, Івана і Миколу, племінницю Стелу та братову Катерину. Похорон відбувся 8 серпня 1977 р. на цвинтарі Голі Сепалчер в Рочестері, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
В. Попович, секр.

ГРИГОРІЙ РЕБІЗАНТ, член УНС Відд. 336 Т-ва Сокіл в Клівленді, Огайо, помер 12 серпня 1977 р. на 70 р. життя. Нар. в 1907 р. в Зах. Україні і став чл. УНС в 1951 р. Залишив у смутку дружину Емілію та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 15 серпня 1977 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

МИХАЙЛО ЮРЧАК, член УНС Відд. 466 Т-ва ім. Івана Франка в Брантфорді, Онт., Канада, помер 18 серпня 1977 р. на 70 р. життя. Нар. в 1907 р. в Брантфорді, Онт., Канада і став членом УНС в 1959 р. Залишив у смутку дружину Катерину, братів Стефана і Миколу, сестри Марію, Анну і Осипу. Похорон відбувся 22 серпня 1977 р. на цвинтарі св. Йосифа в Брантфорді, Онт., Канада.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

АНДРІЙ ТХІР, член УНС Відд. 88 Т-ва Союзівка в Кергонксоні, Н. Й., помер 8 вересня 1977 на 68 р. життя. Нар. в 1909 р. в Яструбичах, пов. Сокаль, Україна і став чл. УНС в 1960 р. Залишив у смутку дружину Марію, брата Василя і родину в Україні. Похорон відбувся 12 вересня 1977 р. на українському католицькому цвинтарі в Гемптонбург, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
М. Васьків, секр.

МИХАЙЛО ГЕНКОСКІ, член та довголітній голова Відд. 355 Т-ва Запорозька Січ в Ст. Джозеф, Мізурі, помер 9 вересня 1977 р. на 71-му р. життя. Нар. в 1906 р. в Піттсбургу, Па. і став чл. УНС в 1947 р. Залишив у смутку дружину Анну, двох синів Віктора і Михайла, одного брата і сестру, 4 внуків та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 12 вересня 1977 р. на цвинтарі Моунт Олівет в Ст. Джозеф, Мізурі.

Вічна Йому Пам'ять!
С. Гасяк, секр.

БОГУНІС АННА, членка УНС Відд. 354 Т-ва ,,Згода'' в Омага, Небраска, померла 24 листопада 1977 р. на 51 р. життя. Нар. в 1926 р. в Україні і стала чл. УНС в 1965 р. Залишила в смутку мужа Миколу, синів Романа і Стефана, дочок Ольгу і Любу, 5 братів і 2 сестер на Україні і 5 внуків. Похорон відбувся 26 листопада на цвинтарі Кальварія в Омага, Небраска.

Вічна Їй Пам'ять!
М. Війтик, секр.

ПЕТРО ЯРОШОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 477 Б-ва св. Йосафата в Гудсон, Н. Й., трагічно згинув на 19 р. життя. Нар. в 1958 р. в Гудсоні, Н. Й. і став членом УНС в 1958 р. Залишив у смутку батька Андрія і матір Анну. Похорон відбувся 16 серпня 1977 р. на цвинтарі Седар Парк в Гудсоні, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 12-го ЛЮТОГО 1978 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва свв. ап. Петра і Павла 102-ий Відд., о год. 11:30 ранку в залі церкви св. Йосафата, 5720 State Rd., Parma, Ohio. — А. Жгута, M.D., пред., І. Жгута, кас., М. Бобечко, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори С-ва Пресв. Богородиці 36 Відд., о год. 1:30 по пол. в кафетерії школи св. Йосафата, 940 Рідж Рд. Іст. Проситься чл. прибути та вирівняти залеглі вкладки. — Стелла Гошовська, Марія Ковальчук, Параска Демянів.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Річні збори Т-ва Поступовий Клюб 70-ий Відд., о год. 2:30 по пол. в залі УНДому при Фліт вул. На порядку: звіти, вибір уряду на 1978 р. і делегата та його заступника на 29 Конвенцію УНС. Проситься всіх чл. прибути. — М. Шеремета, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори Т-ва ім. Ів. Франка 83 Відд., о год. 1:30 по пол., в залі Дому Окр. К-ту УНС, 5004 Н. Олд Йорк Рд. На порядку: звіти Управи і К. Комісії, дискусія, вибір Управи і К. Комісії на 1978 р. По Річних нарадах відбудуться Місячні збори для вибору делегатів і їх заступників на 29 Конвенцію УНС. — П. Ткач, гол., А. Кушнір, секр., М. Кузьма, кас. і І. Кусен, гол. К. К.

СУБОТА, 11-го ЛЮТОГО 1978 р.

АСТОРІЯ, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Миколая — 5-ий Відд., о год. 6-ій веч. в церковному приміщенні при 37-09 31 Авеню. На зборах відбудеться вибір делегатів і їх заступників на 29 Конвенцію УНС. — В. Левенець, гол., М. Хоманчук, фін. секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

ТАРЗАН, Ч. 7895. Депеша

Чи є якась вістка від Тоні?..
Спокійно, Семе!... Він вилетів щойно кілька хвилин тому!

Це найбільший наш контракт... Він нам дуже важливий...
Успокійся!.. Я покличу його...

Галло! ,,Семова таксівка'' кличе пілота... Відозвись!

Пілот до ,,Семової таксівки''... Не турбуйся непотрібно... ,,Родинні скарби'' в добрих руках!